

1. ΔΝΝΑΜΕΙΣ ΣΕ ΠΑΡΑΚΜΗ ΟΙ ΗΠΑ ΚΑΙ Η ΕΕ ;

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 20/12/2020 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 20/12/2020

Σελίδα: 24

Αντώνης Τριαντάφυλλης

Ο κοινωνικός αποκλεισμός μεγάλων κοινωνικών στρωμάτων στις ΗΠΑ και η διάψευση των προσδοκιών προκάλεσαν την οργή, την παραίτηση και το κυριότερο την απώλεια της εμπιστοσύνης προς τους θεσμούς

Καθώς είμαι αναγνώστης αστυνομικής λογοτεχνίας, το 2015 διάβασα το βιβλίο του προτοεμφανιζόμενου συγγραφέα Philip Murray «Η αμερικανική σκουριά» (Εκδόσεις Καστανιώτη). Πολύ γρήγορα κατάλαβα ότι η αστυνομική πλοκή ήταν ένα πρόσχημα για να περιγράψει ο συγγραφέας τα χαρακτηριστικά μιας Πολιτείας που η χρόνια ανεργία οδήγησε σε διάλυση οικογενειών, απώλεια κάθε αισθήματος αλληλεγγύης, και τελικά απώλεια εμπιστοσύνης στους κρατικούς θεσμούς. Σε ό,τι αφορά τη νέα γενιά, η απάθεια και η έλλειψη προοπτικών διαμόρφωσαν μια γενιά απόρριψης της ελίτ κάθε είδους – πολιτικούς, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, επιστημονική κοινότητα κ.λπ. Σε Πολιτείες όπως το Οχάιο, η Πενσιλβένια και άλλες διαμορφώθηκε ένα κύμα με φανατικούς ψηφοφόρους του κ. Τραμπ. Πρέπει να συμπληρώσω σχετικά με το βιβλίο ότι επαινέθηκε από κάποιους κριτικούς που το θεώρησαν – καθ’ υπερβολή – αντάξιο του έργου του Στάινμπεκ «Τα σαφύλια της οργής». Τον περασμένο μήνα διαβάσαμε ένα άρθρο τού μέχρι πρόσφατα ανταποκριτή του περιοδικού «Der Spiegel» Philipp Oehmke με τίτλο «Μια χώρα σε παρακμή» και υπότιτλο «Πού έκαναν λάθος οι ΗΠΑ;». Διαπιστώνει ότι η τοξικότητα της διακυβέρνησης Τραμπ σε συνδυασμό με την υγειονομική κρίση και την άρνησή του να αναγνωρίσει τη νίκη του Μπάιντεν ενίσχυσαν την υποδόκουσα από χρόνια πόλωση. Πόλωση που οδη-

γεί ακόμη και σήμερα τους μισούς περίπου Αμερικανούς να στηρίζουν με φανατισμό κάθε ανακρίβεια, υπερβολή που εκστομίζει ο πρόεδρος, από την επικίνδυνη διαχείριση της κρίσης της πανδημίας μέχρι τους προσβλητικούς χαρακτηρισμούς για τους αντιπάλους του. Ο ίδιος ο δημοσιογράφος ταξίδεψε και μίλησε με ειδικούς και μη σε όλες τις περιοχές κρίσης. Οι διαπιστώσεις του είναι ότι μετά την εποχή της διακυβέρνησης Κλίντον, όλοι πίστεψαν σε μια διαρκή ανάπτυξη και ότι οι ίδιοι και τα παιδιά τους έχουν ένα λαμπρό μέλλον. Διαψεύστηκαν, με εξαίρεση την περίοδο Ομπάμα, και σταδιακά έχασαν την εμπιστοσύνη τους στους πολιτικούς και στο κράτος. Ετσι διαμορφώθηκε μια συμμαχία λευκών που μαστίζονται από την ανέχεια, αλλά και λευκών στις μεγάλες πόλεις και στα προάστια που είχαν πρόβλημα ασφάλειας από τη βία, την ανομία, τη διαφθορά πολιτειακών οργάνων, και λόγω της ευρύτατης διάδοση των ναρκωτικών από σκληρές συμμορίες. Συνοπτικά μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός μεγάλων κοινωνικών στρωμάτων και η διάψευση των προσδοκιών προκάλεσαν την οργή, την παραίτηση και το κυριότερο την απώλεια της εμπιστοσύνης προς τους θεσμούς. Δύο ερωτήματα προκύπτουν από τη σύντομη αυτή ανάλυση. Το πρώτο είναι εάν ο κ. Τραμπ είχε συνειδητοποιήσει την αναπόφευκτη ήττα της Αμερικής στον ανταγωνισμό για την κορυφή των ηγεμονικών δυνάμεων σε σχέση με την Κίνα, ή αν οι κινήσεις του ήταν απόρ-

ροια του κεντρικού του συνθήματος «Πρώτα η Αμερική». Η απάντηση δεν είναι εύκολη. Ωστόσο οι κεντρικές κινήσεις δείχνουν ότι η άκακη απόσυρση από περιοχές κρίσης (Αφγανιστάν, εγκατάλειψη των κούρδων συμμάχων στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας του Νταέσ-ISIS, και άλλοι) άφησαν ένα κενό που αναπόφευκτα θέλησαν να αναπληρώσουν άλλες δυνάμεις. Μάλλον ισχύει ότι πρό-

κειται για εξελίξεις που δεν εντάσσονται σε μια συνολική στρατηγική, αλλά στοχεύουν σε εσωτερική κατανάλωση για να κρατήσει τις εκλογικές του δυνάμεις. Η εκδοχή αυτή είναι επικρατέστερη αν λάβουμε υπόψη τον ανοιχτό πόλεμο με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι παράλογο να αρχίζει κανείς έναν «πόλεμο» με τους ιστορικούς του συμμάχους με τους οποίους μοιράζεται θεμελιώδεις αξίες ενώ «χα-

ϊδέυει» απολυταρχικούς ηγέτες. Το δεύτερο ερώτημα είναι αν η ΕΕ οδηγείται και αυτή σε παρόμοιες εξελίξεις. Δηλαδή αν το μίσος, η οργή και η απώλεια εμπιστοσύνης προς τους εθνικούς και κοινοτικούς θεσμούς θα προέβθουν από τον διχασμό της κοινωνίας. Σε πρώτη ανάγνωση κάτι τέτοιο φαίνεται απίθανο. Η Ευρώπη έχει διαφορετική ιστορική διαδρομή από τον πόλεμο και μετά. Φρό-

1. ΔΝΝΑΜΕΙΣ ΣΕ ΠΑΡΑΚΜΗ ΟΙ ΗΠΑ ΚΑΙ Η ΕΕ ;

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 20/12/2020 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 20/12/2020

Σελίδα: 41

ντισε ώστε η κοινωνική προστασία και η αλληλεγγύη σε αδύναμα στρώματα, παρά τις απειλές τους, να εμποδίσουν την εμπιστοσύνη στους θεσμούς.

Ακόμη και τώρα με τις σοβαρές οικονομικές συνέπειες της πανδημίας, η ΕΕ αποφάσισε να εκπονήσει ένα πρόγραμμα πρωτοφανές 2,2 τρισ. ευρώ, γνωστό ως «Next Generation EU (NGEU)», στα πλαίσια της κοινοτικής αλληλεγγύης.

Όμως κάποια σημάδια δείχνουν ότι η πορεία αυτή μπορεί να ανατραπεί. Πριν από την πανδημία και παρά την ανάπτυξη την περίοδο πριν από την κρίση, έστω και ασθενική, κοινωνικά στρώματα περιθωριοποιήθηκαν. Το παράδειγμα των «κόκκινων» περιοχών της βιομηχανικής Αγγλίας που εγκατέλειψαν τους Εργατικούς μαζικά και ψήφισαν υπέρ του Brexit, τα προβλήματα που έχουν προκύψει σε χώρες όπως η Γαλλία με τους μετανάστες που έχουν ήδη πολιτογραφηθεί Γάλλοι, δημιουργούν, πέρα από τον ρατσισμό και την γκετοποίηση, τη βαθμιαία απώλεια εμπιστοσύνης προς τους κρατικούς θεσμούς.

Στην τελευταία πανευρωπαϊκή δημοσκόπηση του Ευρωβαρόμετρου που παρουσίασε στα «ΝΕΑ» ο Αντώνης Παπακώστας σε σχέση με την εμπιστοσύνη στις κυβερνήσεις για τα μέτρα στη μάχη για τον έλεγχο της πανδημίας, οι πολίτες απάντησαν θετικά στην πλειοψηφία τους. Η δημοσκόπηση αναφέρεται στην περίοδο του πρώτου κύματος. Για το δεύτερο κύμα

τα σημάδια είναι αρνητικά. Για παράδειγμα, οι Ιταλοί σε μεγάλη πλειοψηφία θεωρούν ότι η Ευρώπη δεν έκανε τη δουλειά της. Ένα άλλο στοιχείο που επιβαρύνει και τροφοδοτεί τα χαρακτηριστικά οργή - φόβος - απόρριψη προέρχεται από τη συνειδητοποίηση της οικονομικής ανισότητας που εδώ και δέκα χρόνια συνεχώς αυξάνει. Η εκλογή του νέου προέδρου στις ΗΠΑ έδωσε κάποια ελπίδα, ότι τουλάχιστον στην εξωτερική πολιτική οι δεσμοί ΕΕ και ΗΠΑ θα αποκατασταθούν. Μια τέτοια συμμαχία είναι προϋπόθεση για την επαναφορά της πολυμέρειας. Επίσης η προοπτική μιας τέτοιας πολιτικής έχει ήδη αντίκτυπο σε διάφορα μέτωπα εσωτερικά και προκλήσεις εξωτερικές στο οικονομικό, πολιτικό και γεωστρατηγικό πεδίο. Αλλά και η επιστροφή στην κανονικότητα στις δομές που χτίστηκαν μετά τον πόλεμο - ΟΗΕ, ΝΑΤΟ, ΠΟΥ, ΠΟΕ, τη Συμφωνία του Παρισιού, με τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις. Θα είναι προς όφελος της παγκόσμιας κοινότητας. Η συστηματική τους κατεδάφιση από τη διοίκηση Τραμπ θα σταματήσει, ώστε οι δύο δυνάμεις από κοινού να επικεντρωθούν με ρεαλισμό στην αναπόφευκτη ανακατανομή ισχύος στην κορυφή της νέας τάξης πραγμάτων και στη συμφιλίωση που θα μειώσει την πόλωση που διαπερνά τις κοινωνίες μας.

Η τοξικότητα της διακυβέρνησης Τραμπ σε συνδυασμό με την υγειονομική κρίση και την άρνησή του να αναγνωρίσει τη νίκη του Μπάιντεν ενίσχυσαν την υποβόσκουσα από χρόνια πόλωση στις ΗΠΑ

Ο κ. Αντώνης Τριφύλλης είναι μέλος της διανεΟΣις και του ΕΛΙΑΜΕΠ, πρώην στέλεχος της ΕΕ.